

УНИВЕРЗИТЕТ ПРИВРЕДНА АКАДЕМИЈА У НОВОМ САДУ

НАЗИВ ФАКУЛТЕТА

УПУТСТВО ЗА ПИСАЊЕ ИЗВЕШТАЈА О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ -обавезна садржина-

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<p>1. Датум и орган који је именовao комисију : Правни факултет за привреду и правосуђе, Универзитет Привредна академија Нови Сад</p> <p>2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:</p> <p>2.1. члан комисије– редовни проф. др - Драган Мркшић, Факултет за економију и инжењерски менаџмент, Универзитета Привредна академија у Новом Саду; изабрана у звање . године, ужа научна област</p> <p>2.2. Председник комисије– проф. др -Слободан Јовановић, Правни факултет за привреду и правосуђе Универзитета Привредна академија у Новом Саду; изабран у звање 2009. године, ужа научна област привредноправна и међународноправна.</p> <p>2.3. Ментор – проф. др - Радица Шиповац, Правни факултет за привреду и правосуђе Универзитета Привредна академија у Новом Саду; изабрана у звање 17.06. 2013. године, ужа научна област привредноправна и међународноправна.</p>
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<p>1. Име, име једног родитеља, презиме: Весна Милан Нешић</p> <p>2. Датум рођења, општина,06.01.1969. Београд Република Србија, општина Савски венац</p> <p>3. Датум одбране 13.10.2009. место и назив магистарске тезе : Финансијски ефекти и утицај ПДВ на промет робе године, Нови Сад,</p> <p>4. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука : Јавноправна и привредноправна научна област- финансијско право</p>
III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:
<p>Реформа пореског система Републике Србије и усклађеност његовог правног оквира са комунитарним правом</p>
IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:
<p>Навести кратак садржај са назнаком броја страна поглавља, слика, шема, графикона и сл.</p> <p>Докторска дисертација под називом Реформа пореског система Републике Србије и усклађеност његовог правног оквира са комунитарним правом сачињена је на 212 страница, подељена на садржај, четири дела, закључак и литературу.</p>

У уводном делу дисертације истиче се значај реформи пореског система, форме примене, однос, правни оквир пореског система и могући правци његовог унапређења као и постојећи систем опорезивања дохотка у Републици Србији и нужност промене тог система. Осим детаљне анализе реформе пореског система и усклађености његовог правног оквира са комунитарним правом тематски обухват другог дела дисертације је и примена правног оквира.

Докторска дисертација се састоји, поред увода и закључка, од четири логички повезаних делова, и то:

- 1) Реформе пореског система Републике Србије;
- 2) Правни оквир пореског система и могући правци његовог унапређења;
- 3) Постојећи систем опорезивања дохотка у Републици Србији и нужност промене тог система;
- 4) Примања запослених са аспекта међународне рачуноводствене регулативе.

У првом делу рада коришћени су исцрпни подаци о спроведеним пореским реформама у Републици Србији од 1991. године до дана завршетка дисертације. Промене пореског система биле су условљене како променама политичког система, тако и развојем друштвено-економских односа.

У другом делу дат је детаљан преглед и критички осврт на правни оквир, којим је уређено плаћање пореских облика који тренутно егзистирају у нашем пореском систему. У овом делу разматрано је какав је постигнути ефекат досадашњих реформи правног оквира на структуру јавних прихода и расхода, као и предвиђена фискална стратегија за наредни тромесечни период.

У трећем делу, извршена је анализа постојећег система опорезивања дохотка у Републици Србији и дати су конкретни предлози за унапређење овог система. Неопходно је истаћи да се у нашој земљи примењује систем опорезивања дохотка који се не примењује ни у једној другој земљи у свету. Резултати истраживања показују да је у примени мешовити систем опорезивања, код којег сви приходи подлежу цедуларним порезима, применом пропорционалних стопа, а мањи број обвезника, који остваре доходак преко утврђеног лимита, плаћа и комплементарни, годишњи порез на доходак грађана. Цедуларни порези се плаћају на све врсте прихода, осим оних који су изузети, али су различите ефективне пореске стопе, због присутности већег броја одбитака и изузећа. Увођење годишњег пореза на доходак грађана није дало очекиване резултате, због неуобичајено високог лимита за опорезивање и неукључивање прихода од капитала у доходак за опорезивање.

У четвртном делу, указано је на захтеве који су постављени у међународној рачуноводственој регулативи из области примања запослених, као и поређење са националним законодавством из области радних односа и пореских прописа. Сагледане су реалне могућности примене Међународних рачуноводствених стандарда бр. 19 у Србији, указано је на неусаглашености и могуће правце у превазилажењу проблема.

Рад има 5 графикана и 5 табела, којима на сликовит и свеобухватан начин приказује промене у пореском систему и актуелну ситуацију по питању пореског третмана прихода физичких лица. Систематично, на исцрпан начин анализирана је законска и подзаконска регулатива којом је уређено плаћање свих шест пореских облика, као и домаћа и страна литература која се односи на предмет истраживања, у циљу сагледавања недостатака постојећег правног оквира и давања предлога за његово унапређење.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Циљ истраживања докторске дисертације кандидата мр Весне Нешић под називом „Реформа пореског система Републике Србије и усклађеност његовог правног оквира са комунитарним правом” огледа се у анализи постигнутих резултата у домену остваривања стратешког опредељења Републике Србије, односно укључивања у европске интеграционе токове, придруживања и приступања Европској унији.

Први део рада обухвата исцрпну анализу података о спроведеним пореским реформама у Републици Србији од 1991. године као и промене пореског система које су биле условљене како променама политичког система, развојем друштвено-економских односа и друго.

Нови систем финансирања јавних расхода у СРЈ почео је да се примењује од 1. јануара 1992. године. Њиме је било предвиђено да основни извори прихода буду царине и друге увозне дажбине, део прихода од пореза на промет производа и услуга, део прихода од акциза, приходи од такса, накнада и друго.

У оквиру ревизије фискалног система извршено је снижавање појединих стопа, проширене су олакшице и проширена је пореска основица. Услед великог броја измена у пореским и другим законима, предложени су и усвојени нови порески закони, а извршене су измене и допуне других закона.

Истраживања презентују резултате постигнуте реформом пореског система и даље правце пореских реформи. У процесу реформе наша земља треба да спроведе правно усклађивање са законодавством Уније, у складу са својим развојним потребама и реалним могућностима примене нових прописа. Стога, циљ истраживања јесте и анализа

тренутног стања и оцена усклађености националних прописа са комунитарним прописима, при чему се очекује и давање конкретних предлога даљих активности у области усклађивања, односно хармонизације са Унијом.

С обзиром на то да се Србија припрема за подношење кандидатуре за чланство у Унији и да је у 2009. години постигла најбоље резултате на путу ка европским интеграцијама, основна хипотеза истраживања изведена је из става да је правни оквир пореског система Србије у великој мери усклађен са комунитарним правом.

У оквиру дисертације, тема је обрађена применом различитих метода истраживања. Разматрањем предложеног предмета истраживања, коришћене су следеће научне методе: аналитичко-синтетичка, индуктивно-дедуктивна, метода апстракције и конкретизације, метода генерализације и специјализације, метода компарације и класификације.

У првој фази примењено је секундарно истраживање правног оквира пореског система Србије, које обухвата анализу законске и подзаконске регулативе, као и домаће и стране литературе која се односи на дати предмет истраживања, како би се сагледали недостаци постојећег правног оквира.

У другој фази, примењено је примарно истраживање, како би се утврдила усаглашеност правног оквира пореског система Србије са комунитарним правом, са неопходним изменама. Посебан нагласак стављен је на порез на доходак, који је изузетно издашан порески облик, али у нашим условима недовољно искоришћен.

У трећој фази анализирани су и интерпретирани добијени резултати и дати предлози за унапређење постојећег правног оквира којим је уређен порески систем Србије. Нове пореске реформе обележене су драстичним снижавањем пореских стопа на доходак грађана и пореза на добит предузећа, уз истовремено ширење пореске основице и укидање пореских олакшица, уз изузетак ослобађања са циљем подстицања производње. Последица оваквих пореских реформи било је опадање релативног удела пореза на доходак у структури савремених пореских система и смањење учешћа овог пореза у укупном – бруто друштвеном производу тих држава. Да би се ово превазишло, у оквиру мере повећања пореза ради финансирања државних функција, дат је већи значај порезу на додату вредност у структури укупних јавних прихода.

Акцент је стављен на хармонизацију пореза у Европској заједници а приоритет је дат посредним порезима, тако да су непосредни порези остали у другом плану пореске хармонизације. Извршене пореске реформе у европским државама имале су значајан утицај и на реформе пореског система у нашој земљи. Овај утицај је нарочито био велики на реформе пореског система које су извршене почетком деведесетих година. Европски утицај у области пореског система постаје нарочито значајан од 2001. године, када је започета можда најзначајнија пореска реформа у Србији.

Реформа пореза започета је како би се Србија реинтегрисала у међународне организације. Основни циљеви свих реформи били су усмерени ка праведнијем распореду пореског терета, смањењу пореске евазије, подстицању штедње и запошљавања и привлачењу страног капитала. Обзиром на то да приступање Европској унији представља приоритетан и дугорочни стратешки циљ, усклађивање националног законодавства са комунитарним правом представља саставни део стратегије за приступање Европској унији

Присутност неефикасности јавног сектора, лоша наплата пореза и обимност бирократије представљају кочнице у спровођењу структурних реформи, односно неопходно је предузети мере на јачању пореске дисциплине, повећању ефикасности наплате пореза и борби против пореске евазије.

Интерзитет реформи није био исти код свих пореских облика, а највећи напредак је постигнут код пореза на потрошњу, док је мањи економски ефекат постигнут код пореза на доходак и имовину. Стога не чуди постојање апсолутне доминације посредних пореза (пореза на потрошњу) у структури јавних прихода, што доводи до тога да економски слабији део становништва сноси већи терет финансирања јавног сектора. С друге стране, учињен је значајан напредак у рационализацији јавног сектора и смањењу расхода за зараде запослених у овом сектору.

Истраживањем се дошло до резултата да је овако постављен систем опорезивања дохотка изразито неправичан и сложен и да овај метод обрачуна захтева радикалну промену. Неопходно га је поједноставити и у њега уградити елементе правичности што се, према аутору, може учинити преласком на пропорционални систем опорезивања. Овај систем се препоручује због његове једноставности и малих трошкова примене. Национална регулатива из области опорезивања дохотка захтева хитно поједностављење. Поред тога, неопходно је повећати ефикасност пореске администрације, како би се ефекти новог система опорезивања могли искористити на најбољи могући начин. Након извесног времена, како би се успоставила вертикална правичност у опорезивању, требало би прећи на једноставнији облик синтетичког опорезивања, са прогресивним пореским стопама.

Трећи део дисертације је најобимнији и најисцрпнији, јер поред пореза обухвата и обавезу плаћања доприноса на поједине врсте прихода, као и анализу примања запослених са аспекта радно-правне регулативе. Критички су анализирани сви приходи који су предмет опорезивања, као и годишњи порез на доходак грађана који није остварио улогу која му је намењена. Аутор, у току истраживања, наводи недостатке у примени три начина опорезивања, посебно се ставља акценат на самоопорезивање, које није добро решење у нашим условима имајући у виду да није постигнута добровољност у измиривању пореских обавеза.

Порези по основу решења су сведени на минимум, у циљу смањења трошкова администрације и повећања ефикасности контроле наплате пореза. Узимајући у обзир недостатке примене самоопорезивања, требало би

размислити о поновном увођењу пореза по решењу на неке приходе.

Четврти део докторске дисертације, разматра захтеве који су постављени у међународној рачуноводственој регулативи из области примања запослених, компаративни преглед и поређење са националним законодавством из области радних односа, пореских прописа и могућности примене Међународних рачуноводствених стандарда, отклањање неусаглашености и остваривање могућих праваца развоја за превазилажење проблема.

Како би се постигла добровољност у измирењу пореских обавеза, неопходно је повести рачуна о томе и предузети мере у правцу доследне примене законских и подзаконских прописа, са нултим степеном толеранције и могућност елиминације криминала и корупције. Аутор у тексту докторске дисертације износи предлоге о могућностима унапређења пореске администрације (опремљености, суцесивног обучавања и др.) кроз перманентно едуковање пореских инспектора али и пореских обвезника, затим реформисање инспекцијских служби кроз побољшање и осавремењивање њиховог рада, унапређење информационог система како пореске администрације тако и инспекцијских служби, као и успостављање боље комуникације међу државним органима.

У последње време води се активна политика запошљавања са циљем отварања нових радних места, смањења негативних ефеката економске кризе на постојећа радна места и повећања формалне запослености, подстицања запошљавања младих и стварања услова за социјалну укљученост и запошљавање особа са инвалидитетом.

Последње измене Закона о раду из 2014. године представљају прекретницу у области рада, јер су допринеле смањивању сиве економије у области рада и запошљавања. У овој области неопходно је инсистирати на доследној примени закона и не посустајати под притисцима синдиката.

Реформе морају бити спроведене темељно и доследно, а приликом њиховог спровођења пожељно би било формирати радне групе које ће чинити експерти из области познавања пореског система и његових специфичности, које би размотриле варијанте промена пореског система и њихове ефекте. У последње две године катастрофалне су последице елементарних непогода на привреду Србије, које су у значајној мери успориле привредни раст и спровођење пореских реформи.

VI ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Истраживање је показало да је правни институционални оквир за економске реформе које се интензивно спровode и које ће се и у наредном периоду спроводити, базирају се на унапређивању привредног законодавства и јачању институција кроз доношење и примену системских закона, усклађених са правом Европске уније, којима се стварају правни оквир и системски услови за функционисање тржишне привреде. Поред тога, сузбијање корупције и враћање поверења у институције, од кључног је значаја за стабилност привреде.

Светска економска и финансијска криза (2008. године) успорила је спровођење економских реформи у Србији, Наставак реформи треба да обезбеди одржив раст и стабилност привреде, што се може постићи стварањем бољег пословног амбијента у којем ће сви учесници бити равноправни (конкурентна привреда где су монополи адекватно регулисани). Привреда треба да је оспособљена за ублажавање негативних спољашњих утицаја.

Основни циљ сваког модерног пореског система јесте висок ниво пореске културе и пореског морала пореских обвезника. Појачана контрола пословања пореских обвезника, као и доследна примена прописа и смањење корупције, представљају механизме за постизање овог циља. Коришћење јавних прихода на рационалан начин доприноси постизању добровољности у измирењу пореских обавеза, који је основни постулат савременог пореског система.

Пореска евазија представља феномен, у већој или мањој мери присутан у свим пореским системима, а означава низ радњи и мера које предузимају порески обвезници усмерених ка смањењу пореске обавезе или избегавању плаћања пореза у потпуности. Пореска евазија доводи до разноврсних последица, а пре свега до смањења јавних прихода, тако да је у дугорочном интересу државе њено сузбијање.

Имајући у виду тенденције у свету, потребно је спровести промене у вези са смањењем фискалног оптерећења рада и повећањем фискалног оптерећења потрошње. У развијенијим земљама света преовлађује порез на доходак, док је учешће пореза на потрошњу на другом месту. Поред пореза на доходак, значајно место у јавним приходима развијених земаља света заузимају и порез на добит и порез на имовину. Код нас, као што је већ наглашено, преовлађује место у јавним приходима заузимају порези на потрошњу, док је учешће осталих пореза у мањој мери заступљено.

Критеријуми правичности, који обележавају успешан порески систем, могу се испунити кроз порезе на доходак уз примену прогресивних стопа пореза. Имајући у виду тенденције у свету, потребно је спровести промене у вези са смањењем фискалног оптерећења рада и повећањем фискалног оптерећења потрошње. У развијенијим земљама света преовлађује порез на доходак, док је учешће пореза на потрошњу на другом месту. Поред пореза на доходак, значајно место у јавним приходима развијених земаља света заузимају и порез на добит и порез на

имовину. Код нас, као што је већ наглашено, преовлађујуће место у јавним приходима заузимају порези на потрошњу, док је учешће осталих пореза у мањој мери заступљено.

VII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Посебна теоријска разматрања у дисертацији односе се на затечено стање пре рефорни и остварене пореске ефекте и промене које су се дешавале у пореском систему Србије. Промене пореског система Србије у различитим периодима, биле су условљене како променама политичког система, тако и развојем друштвено-економских односа. До промена у пореском систему у Србији долазило је одмах после одређених промена у политичком систему (нови устав, "привредна реформа", нова држава СРЈ, односно Србија и Црна Гора и сл.), а скоро све промене, у основи су представљале прерасподелу пореског терета између становништва и привреде.

У оквиру друге фазе фискалне реформе донет је Закон о јавним приходима и јавним расходима, као основни системски закон, којим се утврђују врсте и припадност прихода. Усвојена су четири пореска закона, којима се обезбеђују изворни приходи Републици за финансирање јавних расхода (порез на добит корпорација, порез на доходак грађана, порез на имовину и порез на промет). Исто тако, у другој фази фискалне реформе донет је Закон о доприносима за социјално осигурање, којим је обезбеђено финансирање пензијско-инвалидског осигурања, здравственог осигурања и осигурања за случај незапослености, као и закон којим се обезбеђује ефикасан начин утврђивања, наплате и контроле јавних прихода.

Са циљем доследне примене директива Уније у области радних односа, донет је нови Закон о раду, Доношењем овог закона успостављена је равнотежа у обезбеђивању права и интереса запослених са једне стране и послодаваца са друге стране.

Може се извести закључак да су у процесима реформи примењиване одговарајуће стратегије у појединим временским интервалима приликом примене правног оквира, законске регулативе и благовремено вршене измене пореских закона и пореских стопа у складу са тенденцијама развоја.

VIII КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме и да ли дисертација садржи све битне елементе

Полазећи од свега изнетог у Извештају Комисија оцењује да кандидат мр Весна Нешић, сачинила докторску дисертацију, стручно и довољно обимно, са свим неопходним елементима које захтева писање овакве врсте рада.

Рад је оптималне дужине за тему коју је аутор поставио као задатак обраде. Наслов одговара тексту који следи као његова садржајна анализа. Дисертација је правно-технички урађена према савременим захтевима писања такве врсте прилога. Наслов и садржај, делови докторске дисертације од увода, разраде теме, закључка и литературе испуњени су коректно, с тим да рад садржајно обухвата теоретско назначење и разраду проблематике и стручно анализирање података добијених свеобухватним истраживањем, које задовољава потребу сагледавања основних питања везаних за тему. Језик аутора је јасан, прецизан, конкретан, коришћење литературе методолошки исправно и поткрепљено сумираним графичким, шематским и табеларним приказима постигнутих резултата и оценама међусобних фактора утицаја и огледа се у анализи постигнутих резултата у домену остваривања стратешког опредељења земље и укључивања у европске интеграционе токове, придруживања и приступања Европској унији.

Докторску дисертацију аутора мр Весне Нешић комисија препоручује за јавну одбрану без предлога или примедба у погледу могућих измена, допуна или исправки.

2. По чему је дисертација оригиналан допринос науци

Из посебног угла сагледан је научни значај дисертације који се налази пре свега у самој теми, имајући у виду да су порези од значаја како за државу тако и за грађане. Држава има користи од наплате пореза, пошто се на тај начин финансирају основне функције државе, док њихово плаћање осиромашује грађане, чиме директно утиче на њихов животни стандард.

У докторској дисертацији се указује на уочене мањкавости и недостатке пореског система и дају предлози за његово унапређење. Основни циљ унапређења пореског система јесте помирење државе и грађана и проналажење средњег решења које је добро за све. У раду се посебан акценат ставља на порез на доходак грађана, који представља порески облик који је у свету најиздашнији, а у Србији недовољно искоришћен.

Порез на доходак представља важан фискални облик у реализацији нефискалних циљева опорезивања. Порез на доходак је непосредни и субјективни порез, односно његовом применом долази до захватања и умањења дохотка грађана и промене њиховог материјалног положаја. Циљеви фискалне политике треба да обезбеде правичнију расподелу дохотка и опорезивање према стварној економској снази.

Промена мешовитог система опорезивања је неминовна и приоритетна у реформисању пореског система Републике Србије, у овом тренутку. Рад доприноси пронацажењу најадекватнијег система опорезивања дохотка за наше услове, који би омогућио правичнију расподелу пореског терета међу становништвом. Приликом промене треба повести рачуна о томе да се не наруши социјални мир и да та промена не доведе до пореске евазије и повећања сиве економије, у чему се налази и значај овог рада, обзиром на то да не предлаже одмах прелазак на синтетички порез, већ поступно, прелазак прво пропорционални, а затим најједноставнији облик синтетичког пореза.

Имајући у виду наведено, као и досадашњи практични вишегодишњи рад кандидаткиње на пословима и задацима заменика уредника часописа, „Рачуноводствена пракса” као и њене научностручне оспособљености и смисао за правно-логичко и животно закључивање које има реалну правну подлогу, Комисија

П Р Е Д Л А Ж Е

Наставно-научном већу Правног факултета за привреду и правосуђе у Новом Саду, да прихвати овај извештај о позитивној оцени докторске дисертације, мр Весне Нешић, и теме Реформа пореског система Републике Србије и усклађеност његовог правног оквира са комунитарним правом, и препоручи га за одбрану.

1. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања- Недостаци нису уочени и уколико постоје нису утицали на резултате истраживања

IX ПРЕДЛОГ:

На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:

- да се докторска дисертација прихвати а кандидату одобри одбрана
- да се докторска дисертација враћа кандидату на дораду (да се допуни односно измени) или
- да се докторска дисертација одбија

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

1. Проф. Др Драган Мркшић

2. Проф. Др Слободан Јовановић

3. Проф. Др Радица Шиповац

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.